

SKLEPNI DOKUMENT

dogodka slovenskega predsedstva za mlade
18. - 21. april 2008, Ljubljana in Brdo pri Kranju, Slovenija

Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije in njegov Urad za mladino sta več kot 150 mladih iz vseh držav članic Evropske unije in organizacije EFTA, držav kandidatki za članstvo v Evropski uniji in zahodno balkanskih držav (skupaj 38 držav) povabila, da se udeležijo dogodka predsedstva za mlade "Spodbujanje participacije mladih z manj priložnostmi v družbi", ki je od 18. do 21. aprila 2008 potekal v Ljubljani in na Brdu pri Kranju. Dogodek je udeležencem ponudil priložnost, da so o tem vprašanju razpravljali in da so razmišljali o načinih za doseg aktivne participacije mladih z manj priložnostmi v procesih odločanja, razpravah in v družbi. Udeleženci, ki so bili organizirani v pet delovnih skupin, so podrobno razpravljali o naslednjih temah:

1. izboljšanje mobilnosti mladih z manj priložnostmi,
2. več in boljše zaposlitve za mlade z manj priložnostmi,
3. neformalna izobrazba in razvijanje samozavesti pri mladih z manj priložnostmi,
4. vključevanje mladih z manj priložnostmi v družbo in njihovo politično sodelovanje,
5. vloga mladih v medkulturnem dialogu.

Delovne skupine so sprejele naslednje zaključke:

Delovna skupina 1 - Izboljšanje mobilnosti mladih z manj priložnostmi

Mobilnost je eno od odločilnih orodij, s katerimi se mladim z manj priložnostmi dajo ustrezna pooblastila in s katerimi se spodbuja njihovo vključevanje v družbo. Kljub temu dejstvu pa se mnogi mladi pri uveljavljanju svoje pravice do mobilnosti še vedno soočajo s številnimi administrativnimi, socialno-kulturnimi, izobraževalnimi in finančnimi ovirami.

Sistem viz ostaja resna ovira za mobilnost mladih ljudi, zato bi ga bilo treba spremeniti v skladu z zahtevami kampanje Evropskega foruma mladih Get VISable (www.getvisable.org). Ponavljamo svojo zahtevo po standardiziranem, preglednem in spoštljivem postopku za vlaganje prošelj za vizo. Zahtevamo tudi, da se odpravijo stroški za izdajo viz za mlade, ki se šolajo in usposablajo, ter prostovoljce in da se organizacijam, ki mlade povabijo, dovoli, da krijejo stroške socialnega in zdravstvenega zavarovanja.

Zahtevamo, da izobraževalne ustanove sodelujejo z mladinskimi nevladnimi organizacijami in zagotavljajo sredstva za lažje informiranje in večjo mobilnost mladih ljudi z manj priložnostmi prek njihovega okolja, tj. družin in vrstnikov vse od zgodnje starosti. Uspešne prakse v nekaterih državah članicah so pokazale, da imenovanje mentorja mladim ljudem za nudenje osebne podpore, spodbude in informacij pozitivno vpliva na večjo mobilnost mladih ljudi z manj priložnostmi.

Za večjo mobilnost mladih z manj priložnostmi so potrebne nove metodologije in strategije. Menimo, da morajo biti politike in programi EU o mobilnosti posebej prilagojeni njim, tj. uporabniku prijazni obrazci in navodila, več kratkoročnih EVS projektov itd..

Slab dostop do objektov in naprav ter javnega transporta in njihova omejena uporabnost sta diskriminatorna. Zato mora biti navedeno sestavni del prošelj za štipendije in osnovni standard za projekte, ki vključujejo invalidne osebe.

Izobraževalni sistemi morajo spodbujati motiviranost mladih z manj priložnostmi in jih aktivno vključevati v programe in projekte mobilnosti, npr. z zagotavljanjem štipendij - ki ne bodo

temeljile na študijskih rezultatih - študentom, ki želijo študirati v tujini, pa nimajo ekonomskih možnosti za to.

Zahtevamo, da se štipendije EU za program mobilnosti plačujejo pravočasno in da se 90 % celotnega zneska organizatorjem dejavnosti plača ob odobritvi projektov.

Delovna skupina 2 - Več in boljše zaposlitve za mlade z manj priložnostmi

V Evropski uniji je 4,7 milijona brezposelnih mladih ljudi, kar predstavlja neverjetnih 38,5 % vseh brezposelnih. Mladi v Evropskih uniji, zlasti tisti z manj priložnostmi, se soočajo s težavami pri vstopu na trg dela. Ko pa enkrat vanj vstopijo, postanejo neustrezni delovni pogoji za evropsko mladino žalostna resničnost.

Skrajni čas je torej, da se v tesnem sodelovanju med ustanovami EU, nacionalnimi vladami, nacionalnimi mladinskimi sveti in mladinskimi nevladnimi organizacijami oblikujejo politike in izvedejo strategije za boj proti tej nesprejemljivi situaciji za mlade. To bi se moralo storiti celovito na ravni EU, nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Vključitev profesionalnega vodenja v izobraževalne sisteme je bistven element v procesu odprave socialne izključenosti. Države članice EU morajo prevzeti odgovornost za to, da bodo zagotovile, da bodo informacije dostopne vsem mladim in da se bodo še posebej osredotočale na mlade z manj priložnostmi.

Vrednost poklicnega usposabljanja se mora poudariti, ker Evropska unija na trgu dela potrebuje visoko kvalificirane mlade ljudi. Upoštevanje visoko kvalificiranih mladih strokovnjakov vodi k pozitivnemu gospodarskemu razvoju v Evropski uniji.

Evropska unija mora zagotavljati okvir za pripravištvu, da bi vsem mladim v Evropi omogočila praktično usposabljanje v povezavi z njihovo poklicno in akademsko izobrazbo, da bi tako zagotovili, da pripravništvo ne bo nadomestilo za pogodbo o rednem delu.

Trg dela mora priznati kompetence, pridobljene z neformalno izobrazbo.

Vsak mlad človek v Evropski uniji mora imeti možnost za polno sodelovanje in emancipacijo v družbi. Zato želimo, da Evropski svet določi široke evropske standarde za delovne pogoje, ki zagotavljajo dostojanstveno zaposlitev.

Da bi izpolnili zaveze lizbonske strategije za mlade, pozivamo evropske ustanove, da zagotovijo, da se stalno izvajanje Evropskega pakta za mlade zagotovi v tesnem sodelovanju med oblikovalci politike in drugimi pomembnimi zainteresiranimi strankami, kot so nacionalni sveti za mlade in mladinske nevladne organizacije.

Mladi zahtevamo, da oblikovalci politike zadeve mladih upoštevajo pri določanju strategij prožne varnosti na nacionalni ravni. To bi se moralo doseči prek dialoga med nacionalnimi vladami in nacionalnimi mladinskimi sveti.

Mladi pozivamo evropske ustanove, da zadeve mladih v celoti vključijo v aktivno vključevanje ljudi, ki so najbolj oddaljeni od procesa trga dela.

Delovna skupina 3 - Neformalna izobrazba in razvijanje kompetenc mladih z manj priložnostmi

Eden od glavnih ciljev neformalne izobrazbe je ustvarjati okolje, ki temelji na kompetencah, in spodbujati aktivno participacijo vseh mladih vključno z mladimi z manj priložnostmi v družbi. Čeprav se izraz »manj priložnosti« pogosto uporablja za opisovanje položaja mladih hendikepiranih oseb, pa se vedno ne nanaša nanje. Gre za širši pojem, ki vključuje mlade iz

revnejših okolij, z manjšinskim ali priseljskim poreklom. Nanaša se tudi na mlade, ki se soočajo z zdravstvenimi težavami, mlade, ki so opustili šolanje ali ki so se zgodaj nehali šolati, mlade prebivalce podeželskih območij in še mnoge druge.

Nosilci odločitev bi se morali zavedati pomena tega, da delajo ne le za mlade z manj priložnostmi, ampak tudi z njimi, tj. da jim dajo ustrezna pooblastila in da zagotovijo, da njihovi predstavniki dejavno sodelujejo na vseh stopnjah procesov. Glede neformalne izobrazbe pa je življenjskega pomena, da ključni nosilci odločitev zagotovijo prostor za stalen strukturni dialog. S tem naj bi mladim z manj priložnostmi dali priložnost, da o svojih zadevah spregovorijo, da izrazijo svoje strinjanje ali nezadovoljstvo z obstoječimi politikami in orodji ter da razvijajo svoje kompetence in spretnosti. To se mora uresničiti prek rednih srečanj in naknadnih spremljajočih dogodkov, na katerih se lahko obstoječe politike pregledajo na podlagi povratnih informacij na osnovni ravni in ustrezno spremenijo. Poleg tega morajo nacionalna ministrstva in agencije za mladino zagotoviti priložnosti in vire za dejavno medsebojno delovanje, informacijske kampanje in vrstniško učenje.

Mladi z manj priložnostmi bi morali imeti koristi od zagotavljanje neformalne izobrazbe; v tem smislu je treba prek posebnega pravnega okvira, tj. nacionalnih direktiv in predpisov, ki se ukvarjajo na primer z vprašanji v zvezi s statusom in znanji, ki jih potrebujejo mladinski delavci, in overjenega priznanja pridobljenih znanj ustvariti varno okolje.

Poleg tega se mora oblikovati evropska baza podatkov o nevladnih organizacijah, ki bo vključevala podatke o rezultatih izmenjav najboljših načinov ravnanja in metod, da bi se izboljšalo znanje mladinskih delavcev, ki se ukvarjajo s podobnimi vprašanji. To orodje bi pozitivno vplivalo na strukturni dialog med nacionalnimi organi, ponudniki storitev in upravičenci do njih.

Končno, vendar pa ne najmanj pomembno: nacionalna ministrstva in agencije za mladino si morajo prizadevati za to, da bi poenostavila administrativna bremena in ovire pri vlogah za sredstva na področju mladine, tako da bodo prevzela obstoječi pristop začetne odobritve neke organizacije in kasnejšega financiranja na podlagi te ocene, ki se uporablja za programa Erasmus in Leonardo da Vinci.

Delovna skupina 4 - Vključevanje mladih z manj priložnostmi v družbo in njihova politična participacija

Vključevanje mladih z manj priložnostmi v družbo in njihova politična participacija najprej zahtevata, da se zadovoljijo njihove osnovne potrebe. Revščina najbolj prizadene mlade ljudi, zato se morajo Evropska unija in države članice držati svojih zavez o odpravi revščine v Evropski uniji do leta 2010 in jih izpolniti.

Obstaja velika potreba po političnem izobraževanju in izobraževanju na področju človekovih pravic od zgodnje starosti. V tem okviru je neformalna izobrazba prav tako pomembna kot formalna. Da bi politika za mlade postala dostopna in razumljiva, pozivamo politike, da odnose s tistimi z manj priložnostmi razvijajo na temeljni ravni, da bi tako odpravili razumevanje politike kot sektorja samo za privilegirane v družbi. Pozivamo k strukturnemu dialogu z mladimi z manj priložnostmi, da bi zgradili mostove in našli rešitve skupaj z njimi in ne le zanje. Zato bi morali strukture sodelovanja, ki že obstajajo, še okrepiti.

Mladinske organizacije imajo pri povečevanju sodelovanja mladih z manj priložnostmi pomembno vlogo. Zahtevamo trajnostna in zadostna sredstva za mladinske organizacije, s katerimi bodo le-te razvijale in izvajale mladinske projekte na podlagi potreb mladih z manj priložnostmi, da bi jim tako nudile možnosti, da se njihove zahteve slišijo. V tem pogledu je pomemben vidik, da se doseže, da bo program »Mladi v akciji« dostopen za vse.

Javna politična razprava je pogosto težko razumljiva za vse. Zato vztrajamo, da se vsa politična vprašanja objavijo na način, ki je dostopen in lahko razumljiv. Zahtevamo tudi, da se

starost za pridobitev volilne pravice zniža na 16 let, in več neposrednih pobud za demokracijo na lokalni ravni.

Da bi mladi svoje ideje in možnosti lahko uresničevali in uveljavljali, se moramo v vsaki državi boriti proti problemom v zvezi z zakonom o državljanstvu in diskriminaciji.

Delovna skupina 5 - Vloga mladih v medkulturnem dialogu

Človekove pravice so splošne in kot take pripadajo tudi mladim z manj priložnostmi, čeprav jih ne morejo vedno v celoti uveljavljati. Zato je pomembno, da se pri sodelovanju v medkulturnem dialogu ta vidik upošteva. V svojih priložnostih in izkušnjah se razlikujemo; mi verjamemo, da je lahko ta raznolikost ena od največjih prednosti mladih, saj ustvarja priložnost za skupno delovanje pri reševanju izzivov v mnogih različnih okvirih v Evropi.

Menimo, da je za to, da se mladim dajo ustrezna pooblastila, potrebna odprtost. Da bi resnično vplivali na življenje mladih ljudi, nas morajo priznati ne le kot referenčno skupino, ampak kot enakopravne partnerje pri delu na področju medkulturnega dialoga. Pomembno je, da ne pozabimo, da govorimo o resničnih ljudeh, posameznikih, na katere vplivajo strukture in vrednote družbe, v kateri so jim odvzete pravice. Medkulturni dialog lahko že po svoji naravi prevzame neformalen vidik.

Meje se ne podirajo samo z zakonodajo ali predpisi, ampak prav tako znotraj naših skupnosti in prek našega vsakdanjega medsebojnega delovanja. Posamezniki, ki želijo doseči spremembe, so tisti, ki bodo ustvarili razumevanje, ki bo našlo podobnosti in jih uporabilo kot pomoč pri spodbujanju spoštovanja in s tem odstranjevanju kulturnih meja v družbi. Prostori, kjer se lahko svobodno govori o svojih predsodkih in delu, da bi le-te premagali, se lahko ustvarjajo na takih mestih, kot so mladinski centri, mediji, internet, delovna mesta in šole.

Da bi bili pripravljeni sprejeti druge, se moramo sprejeti take, kot smo. Razumeti moramo, da je v redu, če si drugačen od povprečja; medkulturni dialog vidimo kot orodje za poudarjanje tega vidika. Metode, ki so se oblikovale pri oblikovanju kampanje »Vsi drugačni - vsi enakopravni«, so odlični primer za to, zlasti v šolah in prek mladinskih organizacij.

Formalno in neformalno izobrazbo vidimo kot strukturirano pot za pomoč mladim z manj priložnostmi. Sodelovanje na lokalni ravni, prek izobraževanja in mladinskih organizacij zmanjšuje napetost in ustvarja socialno kohezijo. Pomoč ljudem v zgodnji starosti preprečuje spodbujanje netolerantnosti skozi ves razvoj v času, ko oblikujemo svojo lastno identiteto, da bi se poskusili prilagoditi družbenim standardom.

Prostovoljni projekti v Evropi, ki jih vodijo mladi, kažejo pomen skupnega delovanja posameznikov in kako le-ti dajejo mladim možnost, da se vključijo in s tem razvijajo svoje sposobnosti in prevzemajo odgovornost. Pomembno je, da sredstva obstajajo in da so na nacionalni ravni dostopna za lokalne projekte, katerih cilj je vključitev več mladih ljudi z manj priložnostmi. Pomembno je tudi, da se prizna, da sredstva obstajajo, vendar pa mislimo, da je življenjskega pomena, da se na ravni Evropske unije oblikuje poseben sklad, katerega cilj bo pomoč in zagotavljanje novih možnosti za mlade, ki imajo v življenju manj priložnosti. Ta sredstva bi se morala uporabljati za lažji razvoj projektov, ki jih vodijo mladi, da bi zagotovili večje spodbujanje razumevanja in enakosti med mladimi, ki bi v njih sodelovali.

Naš cilj je enakopravna družba, v katero bo prišlo do večjih sprememb za mlade z manj priložnostmi v družbi in kulturi in ki bo zavračala kakršno koli diskriminacijo.